

Zemřela literární historička Jaroslava Janáčková

V nedožitých 94 letech zemřela dnes ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze literární historička Jaroslava Janáčková, profesorka Univerzity Karlovy, autorka řady knih o české literatuře 19. století, členka vydavatelského kolektivu Korespondence Boženy Němcové a Korespondence Karla Havlíčka, spoluautorka oblíbené příručky *Česká literatura od počátků k dnešku*.

Jaroslava Janáčková se narodila 24. 11. 1930 v Havlíčkově Borové do rodiny středního rolníka. Po maturitě na chotěbořském gymnáziu, kde poznala svého budoucího muže, historika Františka Janáčka (1930–1995). V Praze vystudovala češtinu a ruštinu na Pedagogické a poté Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. I když jako hostující profesorka přednášela též na jiných vysokých školách, FF UK se stala jejím akademickým domovem. Vyučovala zde po více než třicet

let a i jako emeritní členka zdejší akademické obce na půdě fakulty prakticky až do konce života spolupracovala se svými někdejšími žáky na promýšlení metod pro vydávání a výklad korespondence jako jedinečného útvaru dialogické písemné komunikace.

V étosu svého pedagogického působení i ve své vědecké práci Jaroslava Janáčková programově navazovala na dílo svého milovaného učitele, zakladatelské osobnosti strukturalistické literární historiografie Felixe Vodičky. Svá strukturalistická východiska průběžně aktualizovala o podněty dalších vědeckých směrů, zejména teorie literární komunikace. Předmětem jejího zájmu se stala převážně umělecká próza druhé poloviny 19. století, epocha od romantismu k modernismu. V tvorbě autorů jako Alois Jirásek, Jakub Arbes či Gabriela Preissová nacházela podobně tvůrčí odpovědi na proměňující se umělecké otázky a podobně vynalézavé příspěvky k proměnám literárního jazyka, jaké jsou běžněji dokládány na materiálu tehdejší poezie. Literatura pro ni nebyla jen uměním, ale také kulturní a sociální praxí. Vedle velkých autorů a děl věnovala proto v četných edicích či studiích pozornost také knížkám lidového čtení, populární beletrii, nakladatelskému provozu, čtenářům a čtení. Když se po listopadu 1989 vrátila na FF UK, odkud musela v letech pozdní normalizace odejít, obrátila pozornost svou i svých studentů k zakladatelským osobnostem novodobé české literatury, zejména Boženě Němcové, jejíž *Babičce* věnovala objevnou knižní studii *Příběh tajemného psaní*.

Literární texty, jimž se jako literární historička věnovala, byla pro Jaroslavu Janáčkovou nejen objektem vědecké analýzy, ale i zdrojem živých odpovědí na aktuální životní otázky. Aby na tuto životnost a aktuálnost české literatury 19. století poukázala, vykonala stovky přednášek pro veřejnost, spolupracovala, a to i jako iniciátorka různých projektů, s rozhlasovými tvůrci, divadelníky, filmaři.

Text: Pavel Janáček

Foto: Michael Wögerbauer